

DE BRUGSE HISTORIEONDERZOEKER PIETER [III] LOOTYNS (1586-1653) EN DE GENEALOG PIETER [IV] LOOTYNS (1624-1701)

(DEEL 1) - BIOGRAFIEËN

Pieter Donche

Inleiding¹

In een vorige bijdrage in dit tijdschrift belichtten we de Brugse genealoog Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685)², ditmaal hebben we het over een andere tijd- en stadsgenoot Pieter [IV] Lootyns (1624-1701) en over zijn vader Pieter [III] Lootyns (1586-1653) die respectievelijk als genealoog en historieonderzoeker naar voren treden. De handschriften die beiden verzamelden of zelf samenstelden zijn evenwel niet altijd even duidelijk van elkaar te scheiden, niet in het minst omwille van hun zelfde voornaam, die ze bovendien deelden met nog twee generaties rechtstreekse voorvaders Pieter [II] (+ 1604) en Pieter [I] (ca.1521-1573). Omdat de uitgebreide onderzoeksactiviteiten van de vader op zich al een biografie waard is en zijn historieonderzoek ongetwijfeld zijn zoon ook ten goede kwam in zijn genealogisch onderzoek (of misschien werd dit ook al gestart door de vader zelf ?), behandelen we beiden in deze bijdrage.

Historiek van een levensbeschrijving

De eerste die over deze Lootyns publiceerde is F. Vande Putte (1807-1882)³ in zijn bijdrage uit 1843 *Pierre et Louis Lootyns*.⁴ Hij heeft het daar, naast Pieter ook over een Lodewijk Lootyns (+1721), advocaat, rederijker en polemisch publicist, die hij ten onrechte (zoals later in het deel 2 - Genealogie zal aangetoond worden) een zoon van Pieter [IV] Lootyns noemt.⁵

¹ Gebruikte afkortingen: ARA: Algemeen Rijksarchief, Brussel; KBR: Koninklijke Bibliotheek, Brussel; RAB: Rijksarchief te Brugge; RAG: Rijksarchief te Gent; RK: Rekenkamers; SAB: Stadsarchief Brugge; SAG: Stadsarchief Gent; SBB: Stadsbibliotheek Brugge.

² P. DONCHE, De Brugse genealoog Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685) en zijn familie, (deel 1) – Biografie, (deel 2) - Genealogie, in: *Vlaamse Stam*, jrg. 50, nr. 1 (2014), pp. 27-40 en nr. 3 (2014), pp. 229-265.

³ Geboren te Rumbek in 1807 en overleden te Kortrijk in 1882. Hij volgde de humaniora in Ieper en Diksmuide. In 1831 ging hij in het seminarie te Gent en werd in 1834 studiemeester aan het Duinencollege te Brugge en in 1838 directeur. In 1843 was hij pastoor van Boezinge, in 1858 deken van Poperinge, in 1866 deken van O.L.V.-Kortrijk en 1872 van St.-Maartens Kortrijk. Hij was medestichter van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge. Zijn verzameling boeken (maar niet zijn handschriften) werden geveild te Gent op 28 en 29 november 1882.

⁴ F. VANDE PUTTE, Pierre et Louis Lootyns, in: *Annales de la Société d'Émulation ... de Bruges*, 5 (1843), pp. 175-185; IDEM, Lootyns (Pierre et Louis), in: *Biographie des hommes remarquables de la Flandre Occidentale*, Brugge, dl. I (1843), pp. 289-295: dezelfde tekst met enkele lichte verbeteringen op typografisch vlak maar met weglating van de stamreeks Lootyns en de lijst van archieven geraadpleegd door Bernard van der Straeten.

⁵ Vooral overgenomen uit de biografische notitie in het handschrift van PIETER LE DOULX (1730-1807), *Vermaarde Bruggelingen*, deel 2, p. 285-286 (SBB, zie ook www.historischebronnenbrugge.be).

Hoewel hij uit een stamreeks het bestaan kende van vier opeenvolgende Pieter Lootyns en waaraan hij toevoegde *pour qu'on ne confonde pas les différents Lootyns qui ont porté le nom de Pierre* is dit toch precies was hij doet: hij verhaspelt de openbare functies van de twee laatste Pieters: één en dezelfde Pieter Lootyns noemt hij schepen van Brugge in 1646 en raadslid van de stad in 1659, terwijl de schepen (Pieter [III]) overleed in 1653 zodat de vermelding als raadslid in 1659 bij zijn zoon (Pieter [IV]) moet horen die overigens pas in 1634 werd geboren en dus onmogelijk de schepen van 1646 kan zijn. Ook blijft het onderscheid tussen de activiteiten van historieverzoek welke vooral bij de vader horen en de activiteiten op gebied van genealogisch onderzoek die vooral bij de zoon horen nogal troebel. Zijn bijdrage is eigenlijk vooral een beschrijving van de door hem gekende handschriften van deze diverse Lootyns; de biografische details worden geponeerd voor wat ze waard zijn en zijn allicht enkel eigen veronderstellingen.

In de *Biographie Nationale* van 1892-93 schreef E. Varenbergh bijdragen over *Louis Lootijns* (de advocaat en publicist, +1721) en *Pierre Lootijns* (de genealoog, maar in wie hij nog steeds de functies van schepen in 1634 en raadslid van 1659 in één persoon verenigt). Bij deze laatste voegt hij ook gegevens over zijn vader *Pierre Lootijns* toe.⁶ Deze bijdragen zijn evenwel een herkauwing van Vande Puttes tekst met slechts minimale eigen toevoegingen. Een portret van een Pieter [I] Lootyns, bewaard in de Brugse St.-Salvatorskathedraal en toegeschreven aan Pieter Pourbus (1523-1584), die Vande Putte nog verkeerdelijk met Pieter [II] verbond (zie deel 2 – genealogie), verwart Varenbergh bovendien nog eens met een ander, dat hij van 1620 noemt, geschilderd door Frans Pourbus [de Jongere, 1569-1622] en die hij verbindt met de genealoog Pieter [IV] Lootyns. Maar deze laatste werd pas in 1634 geboren, 14 jaar na zijn datering van het schilderij. Bovendien verbleef portrettist Frans Pourbus de Jongere vanaf circa 1609 als hofschilder te Parijs waar hij een eigen atelier uitbouwde, nog een dochter kreeg en er in 1622 overleed. Het portret van de eerste helft van de 17de eeuw moet Pieter [III] Lootyns voorstellen (zie hierna).

De 19de-eeuwse biografieën zijn dus duidelijk aan een opwaardering toe...

Biografie van Pieter [III] Lootyns ⁷

Over Pieter [III] Lootyns zijn we bijzonder goed ingelicht. Niet alleen konden we in tal van officiële bescheiden informatie over hem vinden maar bovendien vonden we zijn eigen

⁶ E. VARENBERGH, Lootijns (Louis) en IDEM, Lootijns (Pierre) (waarin ook gegevens over diens vader Pierre Lootijns), in: *Biographie Nationale*, XIII (1892-93), resp. kol. 397-398 en 398-400.

⁷ Zie over zijn gezin ook: Bibl. Univ. Gent, afd. handschriften, G.014004: PIETER [IV] LOOTYNS, stamboom de Witte (69 op 282 cm, bestaande uit een reeks aaneengekleefde bladen). Hij schrijft over zijn vader en zijn gezin: *D'heer Pieter Lotijns raedt 's conijncxs ontfangher van domeynen van zijne ma(jesteit) ende van(den) princel(jicken) leenhove van(de) burch van Brugghe, schepen der stede van Brugghe, traude joncvr. Anna vander Eijcke fa m(jijn)he(e)r Joos en(de) van joncvr(ouw) Anna de Mil* [met volgende kinderen:]

1. *Rob. Lootijns alias E.P. Isidore Ste Math..*

2. *Guielluio Lotijns edelman in dienste van(de) Co(ninklijke) Ma(jesteit) van Spagnien op sijne galloenen van West Indien en int regiment vanden Dale guardia.*

3. *Cath... ..* [onleesbaar door vochtvlek] *Anne Fran(coise) Lootijns ...* [onleesbaar door vochtvlek] *traude Jo.r Jacques Moens ...* [onleesbaar door vochtvlek] *schepen der stede van Ghendt ...* [onleesbaar door vochtvlek] *Anna Francoise* [allicht een dochter Moens].

4. *Marten Lotijns + in Spaignen, Marie + Marten + Anthonette + doot cleene.*

5. *Pieter Lootyns licentiaet inde rechten Adt. van raedt der Co(ninklijke) Ma(jesteit) gheord(onneert) in Vlaen(deren) secretaris van sijne ex(cellenc)e den marquis Sfondrati etc...*

6. *Paulo Lotijns.*

7. *Franciscus Lootijns.*

persoonlijke handboek terug, waarin hij, sinds zijn huwelijk in 1612 met grote precisie talrijke aantekeningen maakte over zijn huwelijk, zijn echtgenote en haar familie, hun kinderen en de lenen, landen, huizen en renten die hij of zijn vrouw hadden geërfd of die ze tijdens hun huwelijk gezamenlijk hadden verworven.⁸ In de marges werden ook nog aantekeningen van latere datum aangebracht, ook van na zijn overlijden, allicht door zijn jongste zoon Frans en zijn kinderen.⁹

Handtbouck vande goedijnghen van mij, Pieter Lootyns, beghinnende Anno XVJ.C twaelfve [getekend] P. Lootyns (onderaan de wapenspreuk Selon fortune Lotins) SAG, Familiefonds, handboeken, nr. 43, kaft

⁸ SAG, Familiefonds, Verzameling handboeken, nr. 43 (formaat A4, meer dan 100 folio's), hierna genoemd: 'Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins'. Zijn aantekeningen over zijn huwelijk, de geboortes en dopen van zijn kinderen, zijn verandering van civiiteit, met telkens zijn handtekening eronder, hebben veel van de aard van een officiële akte.

⁹ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 7, deze folio bevat onderaan immers ook aantekeningen over de geboortes en dopen van zijn beide kinderen en zelfs zijn overlijdensdatum en die van zijn echtgenote. Dat het handboek uiteindelijk in Gent verzeilde, is te verklaren doordat de jongste zoon Frans te Gent Ekkergerm woonde, waar hij ook overleed. F° 7v werd wellicht beschreven door Philippe Zeygers, zoon van Jacob, de echtgenoot van Frans' dochter Florentia Agnes Lootins.

Hij werd geboren te Brugge op 18 augustus 1586.¹⁰ Aanvankelijk had hij de civiteit van vrijlaat van het Brugse Vrije in het ambacht van Jabbeke, maar hij verliet dit vrijlaatschap op 5 augustus 1623 om twee weken later, op 29 augustus, samen met zijn vrouw het poorterschap van Brugge te aanvaarden. Zijn vijf kinderen die hij op dat ogenblik al had (*Robert, Guillaume, Cathelijne, Maertin ende Anna Françoise*) bleven evenwel vrijla(a)t(es) van het Brugse Vrije in het ambacht van Jabbeke, de civiteit waarin zij geboren waren conform de rechtsgebruiken van het Vrije. Dit had hij expliciet gevraagd en verkregen in een rekwes, waarbij ook vastgelegd was dat andere kinderen die hij nog zou krijgen wel poorter van Brugge zouden worden.¹¹

Professionele activiteiten

Pieter [III] Lootins was ontvanger van de domeingoederen te Damme en de polder te Boneem: in 1641 diende hij hiervoor een rekening in die liep over niet minder dan 35 jaar: van *St.-Remi* (1 oktober) 1606 tot *St.-Remi* 1641.¹² Op f° 39 vinden we zijn handtekening: *P. Lootyns*.¹³

Hij was ook ontvanger van de cijnzen van Diksmuide. Het waren echter zijn erfgenamen die een rekening indienden van de ontvangsten daarvan voor de periode van de *renenghe* (= 2de week van juli) 1646 tot de *renenghe* 1653.¹⁴ Deze ontvangst moet al veel eerder aan hem toegewezen zijn, gezien, toen in 1631 aan hem ook nog de ontvangst toegewezen werd van de spijkerbelasting in Veurne-Ambacht, dit gebeurde 'omwille van de kleine omvang van deze cijnzen en omdat hij deze van Diksmuide reeds inde'.¹⁵

Hij was ook nog eens ontvanger van de leenverheffingen van het prinselijk leenhof Burg van Brugge. Daarover diende hij in 1635 een rekening in lopend over de periode 20 april 1619 tot 20 oktober 1635. In het bijzonder vermeldde hij daarin ook zichzelf als betaler van een verheffingsrecht van 10 pond parisis in naam van zijn echtgenote Anna fa Joos vander Eecke, voor een leengoed van 20 gemeten land in Ichtegem, belast met een tiende en dat zijn echtgenote toegevallen was uit de erfenis van haar moeder Anna, dochter van meester Martin de Mil, fs Pieter.¹⁶ Op f° 129 vinden we zijn handtekening: *P. Lootyns*, geheel gelijkaardig aan deze van 1631 (zie illustratie verderop).

Vanuit zijn functie in het prinselijk leenhof Burg van Brugge is het vermoedelijk te verklaren dat hij op een leenregister van de Burg van Brugge van 1435 (zie ook verder) en dat hij bij zich thuis

¹⁰ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 1. In het doopregister Brugge St.-Salvator, 2de wijk ontbreken de akten van het jaar 1586.

¹¹ A. JAMEES, *Brugse poorters opgetekend uit de stadsrekeningen ..., dl. 3: 1479-1794*, Zedelgem, Flandria Nostra, 1990, p. 200: *Pieter Lootins* (Brugse Vrije) en *joncvrouwe Anna Vereecken*, zijn vrouw. Deze auteur vermeldt evenwel 29 april in plaats van 29 augustus, wat wellicht een fout is; persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 1 in de marge en f° 5 onderaan (uitgebreid). Hij vermeldt er nog bij dat hij zowel van zijn verzaking aan het vrijlaatschap als van zijn aanvaarding van het poorterschap een akte had en dat die akten ook te vinden zijn in het register van de *Tresorie* van Brugge en van de *Poorterie* en ook verantwoord zijn in de stadsrekening. Hij geeft er ook nog commentaar over de civiteit die zijn huidige en toekomstige kinderen daardoor zouden hebben.

¹² ARA, RK, nr. 7.145, 7de van de 10 rekeningen in deze convoluit. Op de eerste (ongenummerde) folio noemt hij zich ook ontvanger van de leenverheffingsrechten van de Burg van Brugge.

¹³ Zelfde handtekening als die van 1631 (zie illustratie verderop).

¹⁴ ARA, RK, nr. 7.962.

¹⁵ L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes du Pays et Comté de Flandre. Quartier de Furnes. Coutumes de la châtellenie de Furnes*, Brussel, 1897, p. 265.

¹⁶ RAB, Brugse Vrije, Registers, nr. 1976, waarvan dubbel in ARA, RK, nr. 17.510 (f° 51v voor de betaling door hem in naam van zijn echtgenote).

had, op het schutblad de spreuk *Vivat ubique Lotins* kon plaats. Dit laatste is vermoedelijk een persoonlijke wapenspreuk: de wapenspreuk van de familie Lootins was *Selon fortune Lootins*.

Maar zijn ambt van ontvanger van leenverheffingen was niet zeer lucratief. Uit een rekening opgemaakt na zijn overlijden door de voogden van zijn nog minderjarige kinderen is aan het eind een ellenlange opsomming te vinden van zijn pogingen om een redelijke vergoeding te bekomen: sinds 1609 en nog tot 1648, dus over een periode van bijna 30 jaar (!) had hij meerdere rekwesten gestuurd aan de koning en brieven geschreven aan de heren van de Rekenkamer te Rijsel en de fiscale raadsheren daarover.

Hij had graag de functie van griffier van het leenhof uitgeoefend, maar moest van een kale reis terugkomen: na het overlijden in juli 1636 van de dienstdoende griffier en nadat een ander de functie aan zich liet voorbijgaan, werd Pieter Lootyns door de raadslieden voor het ambt van griffier voorgedragen. Maar het leenhof weigerde hem toe te laten tot de eed en stelde een interimaris voor drie jaar aan en daarna weer iemand anders. Pieter Lootyns hield, uit wrevel allicht, het overgrote deel van de archieven bij hem thuis en weigerde deze af te staan. Het leenhof belastte daarop hun luitenant-baljuw een wettelijke opeising aanhangig te maken bij de Privé Raad en negen van hun leden om hiervoor steun te zoeken bij het schepencollege. Het schepencollege vaardigde hun burgemeester en raadspensionaris af en allen samen trokken ze naar de woning van Pieter Lootyns. Tegen deze overmacht kon hij niet op en hij ging akkoord om de archieven af te staan. Deze werden naar het schepenhuis overgebracht, waar er een inventaris van werd gemaakt en waarna ze terug in de griffie van het leenhof werden geïntegreerd.¹⁷

In de magistratuur van de stad Brugge had hij de volgende loopbaan¹⁸:

- 2 sept 1624: 12de schepen op 12 (Pieter Lootens)
- 2 sept 1628: 9de raad op 12 (Pieter Lootyns)
- 3 sept 1629: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootins)
- 2 sept 1631: 9de schepen op 12 (Pieter Lootins)
(eind 1632 werd de wet niet vervangen en bleef hij op post)
- 25 sept 1634: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootyns)
(eind 1635 werd de wet niet vervangen en bleef hij op post)
- 8 nov 1638: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootyns)
(eind 1642 werd de magistratuur niet vernieuwd, maar A. Vande Walle werd op eigen verzoek vervangen als hoofdman van het St.-Janzestendeel door Pieter Lootyns)
- 2 sept 1643: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootyns)
- 14 sept 1644: 9de schepen op 12 (Pieter Lootyns)
(eind 1645 werd de wet niet vervangen en bleef hij op post)
- 21 sept 1650: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootyns)
(eind 1651 werd de wet niet vervangen en bleef hij op post)
- 8 nov 1652: 10de raad op 12 (Pieter Lootins), hij overleed op 17 augustus 1653 en werd als raadslid vervangen door zijn zoon Pieter [IV] Lootins.

¹⁷ L. GILLIODS-VAN SEVEREN, *Coutumes des Pays et Comté de Flandre. Coutume du Bourg de Bruges*, Brussel, vol. I, 1883, pp. 583-584.

¹⁸ J.-J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale avec des données historiques et généalogiques. Arrondissement de Bruges ... Notre Dame*, Brugge, 1866, p. 465 noemt hem schepen van Brugge in 1612, maar in de jaren 1569-1623 komt geen enkele Lootins voor in de lijsten van de magistratuur van Brugge.

Als schepen tekende hij ook diverse akten in de registers van de protocollen van de klerken van de Brugse Vierschaar, bv:¹⁹

handtekening van Pieter [III] Lootyns (1631)
SAB, *Protocollen klerken Vierschaar*, reg. nr. 870, f° 103.

Huwelijk

Hij huwde bij huwelijkscontract voor Lucas Strymeersch en mr. Pieter Spronckholf, openbaar notarissen te Brugge op 26 april 1612²⁰ met de 24-jarige Anna Van (der) Eecke (Eycken) (Vereecke) (*in lazuur een keper van goud vergezeld met 3 eikels van goud*²¹), dochter van wijlen meester Joos, *commissaris van informatie 's landts vanden Vrijen* en griffier van de stad en heerlijkheid van Watervliet²² en van Waterleet en Anna de Mil.²³ Op dezelfde dag deed hij ondertrouw bij de pastoor Adriaan van Hamme van Brugge St.- Salvator.²⁴ Het kerkelijk huwelijk had plaats te Brugge, St.-Salvator op dinsdag 15 mei 1612.²⁵

¹⁹ SAB, Registers van de protocollen van de klerken van de Brugse Vierschaar, nr. 870, f° 103 (10 december 1631). In hetzelfde register vindt men zijn handtekening ook nog op f° 97, 101, 104, 110, 111, 118v, 119v, 121, 135, 137, 150v, 159v, 160, 162, 185, 195v en 199v.

²⁰ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 2 en ook vermeldt in de staat van goed van zijn echtgenote.
²¹ SBB, hs. 449 (de Hooghe), IV, p. 15 (kerk der Karmelietessen).

²² Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 2 vermeldt verder nog: zoon van Jan (fs Jan) en van Maria (fa Gillis, zelf fs Jan) Ghijsselijnc; Anna de Mil als dochter van meester Maarten de Mil de oude (+ 28 september 1608, 91 jaar oud, begraven in de voorkerk van St.-Jacobs) na 67 jaar griffier geweest te zijn van de Vierschaar en pensionaris van het Brugse Vrije en van Maria Halewijck (fa Jacob), zijn eerste echtgenote.

²³ Anna de Mil was dochter van meester Maarten de Mil de oude. Zij overleed op 23 februari 1625 om 2 uur 's nachts terwijl haar beide dochters Anna en Maria vander Eecke nog in het kinderbed waren: beide hadden een kind gekregen op 17 februari. Zij werd begraven bij de Karmelietessen bij haar echtgenoot en andere verwanten. (Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 6 onderaan).

²⁴ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 2.

²⁵ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 1 en 2v. Hij vermeldt dat hij en zijn echtgenote een *jongman* van 25 jaar en een *jonghe dochter* van 24 jaar waren, dus geen van beiden was eerder al gehuwd.

Zij overleed op 10 januari 1643 en werd begraven te Brugge in het Karmelietenklooster.²⁶ Hij overleed op 17 augustus en werd begraven te Brugge St.-Donaas op 18 augustus 1653.²⁷

Over zijn kinderen zijn we ook, voor wat hun jeugd betreft, meestal goed ingelicht dankzij de notities die hun vader over hun opvoeding – en de kosten daarvoor – maakte in zijn handboek. Maar deze gaan enkel over Robert (°1613 + 1678, religieus), Guillaume (°1615 + 1654 in Spanje), Antonia Francisca (°1625 jong overleden), Maarten (°1618 + voor 1651 in Spanje) en Pieter (zie hierna onder Pieter [IV] Lootyns). Hoewel van een aantal andere kinderen (Paul, °1626 + 1660; Frans, °1628 + 1662, Catharina Theresia, °1616 + 1691, religieuze en Anna Francisca °1620 + na 1645) zeker is dat zij de volwassen leeftijd bereikten, vinden we over hen toch geen aantekeningen (?). Daarnaast waren er nog Maarten (°1614) en Maria (°1622) die elk binnen de 15 dagen overleden.

Op 28 juni 1644 legden Mr. Guillaume van der Woestijne en heer Jan Lootyns de eed af als voogd van de drie toen nog overblijvende minderjarige kinderen Pieter, Pauwel en Frans na het liquideren van de staat van goed van hun overleden moeder Anna van der Eecke. Als overige broers en zusters werden vermeld: *Guillaume, Catharina Theresia, Marten en Anne Franchoise*. Robrecht wordt niet vermeld omwille van zijn geestelijke staat.²⁸

Voor de details van zijn kinderen verwijzen naar het deel 2 – genealogie in een volgende bijdrage.

Woning

Na het overlijden van zijn echtgenote in 1643 werd door Brugse weeskamer een akte opgemaakt waarin eerst voor de overblijvende nog minderjarige kinderen voogden werden aangesteld en vervolgens het bezit van het sterfhuis werd opgetekend zodat de voogden het rechtmatig deel in de erfenis van die kinderen konden beheren tot aan hun meerderjarigheid.²⁹ Ook haar eigenlijke staat van goed bleef bewaard.³⁰

Het sterfhuis wordt in de staat van goed als volgt omschreven: *Eerst een schoon parcheel van een huus staende binnen dese stede van Br(ugghe), geheeten de Candelare met een poorte ende ganck ande zuutzide d(aer)neffens en(de) met de huusijn(gen) daer bachten staende ende met al datteran toebehoort, ten voorhoofde in de Bogaertstrate ande oostz(ijd)e van(de) straete opden houck van het Candelaerstraetken. (...) In welck huus den besitter geërf is p(ar) ghifte in daten 8-en april 1616 (...) In welck huus de selv(e) overledene ghestorven is.*

²⁶ J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc ou leur magistrature et leur noblesse, avec des données historiques et généalogiques sur chaque famille*, 5 vols. + suppl., Brugge: Edw. Gailliard, 1857-1864, II (1858), pp. 72-73 en J.-J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires... Notre Dame*, pp. 465-466, noot 1.

²⁷ F. VANDE PUTTE, Pierre et Louis Lootyns, 1843 vermeldt hem per abuis als overleden op 5 januari 1670 (dat is de overlijdensdatum van zijn broer Jan). Zijn overlijdensdatum en die van zijn echtgenote werden ook in zijn persoonlijk handboek op f° 1 in de linkermarge bijgeschreven, allicht door een zoon. In de ondermarge van die folio staat ook nog eens: *obyt etatis 67 anno 1653, 18 augusti*. Hij overleed wel op de 17de (de 18de is de dag van zijn begrafenis) en was dus in feite 67 jaar min één dag oud bij zijn overlijden...

²⁸ SAB, Weesregisters St.-Janszestendeel, 17de boek, f° 140-141v.

²⁹ SAB, Weesregisters St.-Janszestendeel, 17de boek, f° 140-141v.

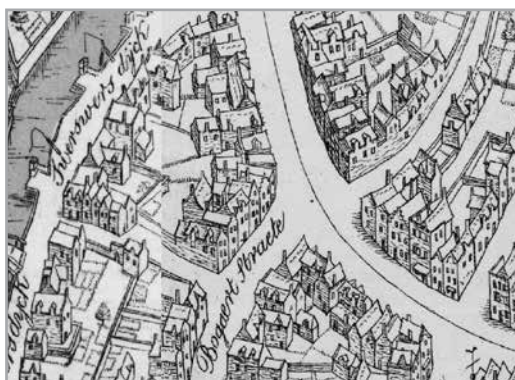
³⁰ RAB, Aanwinsten, nr. 1930D (36 folia), met enkele aanvullingen van latere datum in de marge.

Het huis was vroeger in bezit geweest van meester Maarten de Mil d'oude, grootvader materneel van zijn vrouw Anna van der Eecke en die daar ook overleden was. Zelf betrok Pieter Lootins het huis al enkele maanden eerder, namelijk al vanaf 23 november 1615.³¹

Zij verkochten dit huis met de afhankelijkheden op 17 januari 1642 aan heer Jan Lootyns³² (Pieters halfbroer?), maar bleven er mogelijk wel in wonen. Later, in 1676 noemt hun zoon Pieter [IV] Lootins zich er eigenaar van (zie verder).

Dit huis kan geïdentificeerd worden op het stadsplan van Marcus Geeraerds van 1562. Op het detail hieronder ziet men de *Bogaert Straete*. De richting van het woord *Bogaert* is van NW naar ZO. Het straatje dat van de Boomgaardstraat naar de rei loopt is het Kandelaarstraatje. Van de twee mogelijke huizen die liggen op een hoek van Boomgaard- en Kandelaarstraat kan er maar één op zijn zuidzijde een poort en gang hebben. Voor het andere zou een poort en gang aan de zuidzijde immers samenvallen met de Kandelaarstraat zelf. Dus moet de bedoelde woning het hoekhuis zijn ter hoogte van de "S" van *Straete*. Op het detail uit het stadsplan van Marcus Geeraerds is er wel niet meteen een poort en gang te zien, maar de situatie is wel die van 80 jaar eerder dan 1643.

Dit hoekhuis is thans nog een huis met trapgevel en drie traveeën en dateert van ca. 1500.³³

Detail uit het stadsplan van Marcus Geeraerds van 1562.
Het huis van Pieter [III] Lootins was het hoekhuis ter hoogte van de "S" van *Straete*.

³¹ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 37: *Huusen ghecommen vande zijde van Anna van der Eecke mijne huijsvrouw: Een schoon parcheel van eenen huijse staende binnen deser stede van Brugge, gheheeten de Candelaere met eender poorte ende ghanghe ten voorhoofde inde Bogaertstraete ande oostzijde vander straete, ende es tzelve huijs dat eertijts toebehoorde, ende daerinne overleden es, mr. Maerten de Mil d'oude, grootvader materneel van mijne huijsvr(ouw) in welcke huijs ick gherecht ben bij lettren van ghifte ende ervenisse, sprekende 't mijnen proffyte ghepasseert voor schepenen der voors. stede bij mr Guillaume vander Woestijnen en(de) joncvr Maria filia mre Joos van der Eecke, zijne huysvrouw, mijn huijsvrauwnens zustere, in daten dezelve lettren van den achtsten april XVJ. C zesthiene ... p. reg(is)tre mr. March vande Velde. Ende overghestelt int eerste reg(is)tre van Sinct Jans zestendeel folio driehondert tweeentneghentich, den XVIIJ april XVJ. C en zesthiene (ondertekend: Vande Woestijne) ... Ick hebbe dit voors(eide) huijs zelve ghebruijct ende bewoondt tzijdert den XXIIJ-en novembr(re) zesthien hondert en(de) vichthiene voorwaerts.*

³² Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootins, f° 41: *Up den 17en janvier 1642 hebben wij dit voorseide huijs metten toebehooren vercocht an dheer Jan Lootyns.*

³³ L. DEVLIEGHER, *De huizen te Brugge*, Tielt, 1975, p. 33 (Boomgaardstraat 7), foto 65.

Brugge, woning van Pieter [III] Lootins (Boomgaardstraat, de steeg links is het Kandelaarstraatje)

De staat van goed geeft van deze ruime woning een gedetailleerde inzicht op de inboedel. Het huis was als volgt ingedeeld: beneden een grote keuken, een eetkamertje, gang, kelder, *salette* (kleinere zaal) en een *zael* (grote hoofdkamer). Op de eerste verdieping: boven de keuken, twee kamers en een kinderkamer, een kamer boven de *salette*, een kamer boven de *zaele* en een lijnwaadkamer. Alle kamers waren volgestouwd met meubelen en voorwerpen die alle in de staat van goed van zijn echtgenote opgesomd worden.

Een aparte rubriek vermeldt een zestigtal werken van kunst in de woning³⁴: Daaronder bevonden zich naast beelden in aardewerk, steen, albaster of cypreshout en schilderijen met portretten of taferelen van heiligen, religieuzen of bijbelse figuren ook heel wat portretten van wereldse figuren. Zij betroffen hetzij historische figuren zoals keizer Karel (2 x), Philips II (2 x), paus Paulus V, admiraal Andrea Doria, prins Philips van Oranje en echtgenote, Gruuthuuse of de heer van Praet, hetzij verwanten van de bewoners.

Portretten van verwanten waren er van beide zijden van de echtgenoten: eerst Pieter Lotins zelf en zijn echtgenote Anna vander Eecken, verder, uit zijn familie: Robert Lotyns (betovergrootvader (of diens zoon Robert ?)), Pieter Lotins fs Jacob (zijn grootvader), Vincentine Robrechts (zijn moeder); uit haar familie, eerst uit de familie de Mil: meester Maarten de Mil en zijn echtgenote, een Pieter de Mil en zijn echtgenote, een Barbele de Mil en een de Mil zonder voornaam. Daarnaast vinden we nog portretten van ridder Antonis van Halewijn en van Marc Gheyselync en zijn echtgenote. Van zijn grootvader Pieter [II] Lootins was er ook een voorstelling van zijn wapenschild met kwartieren.

³⁴ Staat van goed van zijn echtgenote, f° 30-31v.

Hieronder geven we de volledige opsomming uit de staat van goed:

Beelden, tafereelen, figueren ten desen sterfhuyse oock toebehoorende

- een slecht beeldeken inde keucken
- item twee aerde figueren
- douck tafereel van St Pauwels
- twee pourtraiten van joncvrouwen
- item een pourtraict van een houdt tafereel walvisch en(de) kermisse
- een beelde bancket
- een Adam en(de) Eva
- een beelde Orpheus, twee goude inghels
- een groote Onse Vrouwe beelde
- de Heylighe Dryevuldicheyt met de figure van mher Ant(oni)s van Halewijn
- den processie van Rome
- een root Onse Vrouwe beeldeken
- pourtraict van mr. Maerten de Mil d'oude ende zijn huusvr(auwe)
- protraict³⁵ Robert Lotyns
- protraict van wijlen P(iete)r Lotins fs Jacobs
- Judicium Paradis geborduert
- een protraict van een vrouwe
- de figure van Loth en(de) Sodoma
- vier boude verlichterien
- vier albastre figueren
- wapen Jacob de Vos
- een beelt van Ste Pauwels
- twee aerde leeuwen
- beelt Maria Mada(alen)a
- casteel S(anc)ti Angeli
- beelt van(de) Gruythuuse en(de) keyser Carel in douc
- protrait jo(oncvrau)e Vincentine Robrechts
- beelt vereijsenisse van Onsen Heere met de figuren van Marcus Gheyselync ende zijn huusvrouwe
- protrait van dh(ee)r Pieter Lotins en(de) joncvr(ouw) Anna vander Eecken zijn huusvr(ouwe) met molueren
- een schoon crucificx
- een Maria Magd(alen)e
- protrait Philippus
- protraict Pauli V paus
- den heere van Praet
- item vier alabaster beelden
- Andrea Doria
- item de Mil
- item een cipres beeldeken
- Phil(ip)pus 2e
- blason wapenen en(de) quartieren van Pieter Lootyns fs Jacobs
- een keyser Kaerle den V
- Ph(i)l(ip)s prince van Oraignien en(de) sijn huusvrouwe in cypreshout

³⁵ Het woord *po(u)rtrai(c)t* wordt hierna steevast verkeerd gespeld als *protrai(c)t*...

- de Heylighe Dryevuldigheyt op douck met het wapen van Mil ende de figure van P(iete)r de Mil et uxoris
- een landschap
- een beelt van acht witte steene figueren
- een Onse Vrouwe verlichterie
- een alabaster crucifix
- een crucifix beelde in cypres
- twee figueren in alabastre
- een krancken en(de) noch een ander slecht beeldeken
- protraict joncvr(ouw) Barbele de Mil
- item de Vijf Sinnen
- een douckbeelde in waterverwe
- een beeldt met sijdeblommen
- een groote beelde van poëterie

XLJ Lb V s. VJ g.

De boucken, figueren, prenten en(de) landtcaerten van(de) besitter, die sijn weert vijfentwyntich ponden groo(te)n

XXV Lb g

Portret

Zijn geschilderd portret (520 x 420 mm) is bewaard in het Brugse St.-Janshospitaal.³⁶

*Portret en detail van het wapenschild van Pieter [III] Lootins
Brugge, Algemeen Ziekenhuis St.-Jan, directiegang*

³⁶ A. DE SCHIETERE DE LOPHEM, Iconographie Brugeoise. L'Hôpital St. Jean, in: *Tablettes des Flandres*, Brugge, T. 6 (1955), pp. 341-342 situeert verkeerdelijk zijn wapen bovenaan links in plaats van rechts en verhaspelt de opeenvolgende Pieter Lootijns-en. De beschrijving klopt verder wel: *représenté en buste, vu de face, la main droite posée sur la poitrine. Il porte le costume de l'époque Louis XIII*. Thans in AZ St.-Jan, directiegang, maar gecatalogeerd als 'onbekend' omdat de wapenspreuk SELON FORTUNE ... niet meer helemaal leesbaar is en met onder het wapen een jaartal "1666" (foute retouchering ?).

Het schilderij bevat rechtsboven zijn wapen: *geschaakt van zilver en lazuur van 7 rijen* en zijn wapenspreuk: *Selon Fortune Lootyns*. Het toont hem vanaf de middel, recht aankijkend, met de rechterhand op de borst. Zijn kledij is deze van de tijd van Lodewijk XIII zoals te zien aan de grote platte kraag (bef) en ook aan zijn lange haren (reeds grijzend). Het fijne snorretje en rechte sikje is typisch Lodewijk XIII (1601-1643). Op het lint staat de wapenspreuk *SELON FORTVNE LOTENS*, maar het woord *Lotens* lijkt herschilderd en was allicht oorspronkelijk *LOTYNS*.

Vreemd genoeg staat onder het lint nog in goudkleurige Arabische cijfers: 1666. Dit kunnen we nergens mee associëren: Pieter [III] was al overleden in 1653, Pieter [IV] was in 1666, 42 jaar oud waarmee hij te jong is om geportretteerd te worden als een grijzende man. Of is het misschien een foute restauratie en stond er oorspronkelijk *AET[atis]* 66 (66 jaar oud) als leeftijdsaanduiding van Pieter [III] Lootyns? Dan zou het portret tussen augustus 1652 en augustus 1653 gemaakt zijn, minder dan een jaar voor zijn overlijden.

Archivalische en historische belangstelling

Pieter [III] Lootyns was een verzamelaar van oude historische documenten.

Zo had hij in zijn eigen bibliotheek een leenregister van het prinselijk leenhof Burg van Brugge van 1435.³⁷ Op het schutblad staat bovenaan bijgeschreven: *Ex libris d. Petri Lotyns, 1620, vir omnis Antiquitatis Amantissimus et archivorum conservandorum mire curiosus (uit de bibliotheek van Petrus Lotyns 1620, een man die een zeer grote liefhebber was van alle antikwiteiten en die op een bewonderenswaardige wijze zorgzaam was in het bewaren van de archieven)*. Lager, in grote letter in humanistisch schrift vinden we de spreuk *Vivat ubique Lotins (Leve overal Lotins)*, allicht een persoonlijke wapenspreuk.

Andere handschriften die in bezit waren van zijn zoon Pieter [IV], maar die deze allicht uit de bibliotheek van zijn vader had geërfd, waren:

- een handschrift uit 1396 van JEHAN FROISSART, *Istoire du voiage de Jehan de Bourgogne en Turquie*.³⁸ Op het schutblad staat : *De la biblioteque de M. Jan de La Gruythuyse, prince de Steenhuÿse*, met het jaartal *a° 1616*. Het werd waarschijnlijk geschreven voor Jan van Brugge, kamerheer van Philips de Stoute, de vader van Lodewijk van Gruuthuuse (prins van Steenhuize, graaf van Winchester, Vliesridder) en grootvader van Jan van Gruuthuuse. Op het schutblad lezen we ook *Selon fortune Lotins*, de wapenspreuk van de familie Lootyns (Lotins). Dit wordt bevestigd door de tekst op het tweede schutblad: *A Pierre Lotijns, escuyer (.), eschevin et premier conseiller de la ville de Bruges, Adt etc. 1678*. 1616 is waarschijnlijk het jaar van verwerving door Pieter [III]. De aantekening op het tweede schutblad betreft zijn zoon Pieter [IV].

- een verzameling van teksten in verband met de Bourgondische hertogen Jan Zonder Vrees en Philips de Goede (15de-eeuws).³⁹ Op de binnenkant van het voorplat staat de wapenspreuk *Selon fortune Lotins*, onderaan staat in een ander geschrift de toewijzing als zou dit handschrift vroeger toebehoord hebben aan *Messire Jan de Bruges sr de la Gruijthuijse prince de Wijnchestre 1461*.

³⁷ SAB, Oud Archief, nr. 518. Door de stad verworven op 3 februari 1834 voor de prijs van 12 Belgische frank.

³⁸ Geveild door Artemisia Auctions, 22 december 2009, lot 6 voor € 118.963...

³⁹ KBR, Handschriften, nr. BR. IV, 286.

- een convoluut van historische teksten met betrekking tot de Bourgondische hertogen Philips de Goede en Karel de Stoute.⁴⁰ De teksten dateren van ca. 1472-1477, de aanvullingen van ca. 1450-1500. Als eigendomsmerk wordt onder andere vermeld: Petrus Lootyns uit Brugge (1659, met wapenspreuk *Selon fortune Lotins*), wat dus Pieter [IV] is, maar ook hier allicht komend uit de erfenis van zijn vader.

- een getijdenboekje in het Nederlands van omstreeks 1500, perkament met 49 kleine miniaturen.⁴¹ Op folio IV staat op een blad papier een ex-libris van ronde vorm, zijnde een spiegelbeeld van een zegel, dat het wapen Lootyns voorstelt. Het randschrift is *PETRUS LOOTYNS BRUGENSIS*.

- een wapenboek van de Orde van het Gulden Vlies, 16de-eeuws maar van na 1559.⁴² Er zijn twee bezittermerken: Brugge, Joost Damhouder en *Lotins*, met wapenspreuk: *Selon fortune*.

- een verzameling van kronieken van Vlaanderen en Artesië: LOUIS BRESIN, *Recueil des chroniques de Flandre et d'Artois, embelly des pourtraicts armories et genealogies des comptes de Flandre et d'Arthois*.⁴³ Op de achterzijde van het titelblad staat: *A P. Lootyns*.

Hij wordt als verzamelaar van archieven en handschriften ook door andere personen met een gelijkaardige belangstelling vernoemd.

Een leeftijd- en stadsgenoot, Bernard Van der Straeten (1581-1636), schepen van de stad in de periode 1609-1633, wapenheraut van de aartshertogen Albrecht en Isabella en genealoog die verder werkte op de geschriften van Cornelius Gailliard (ca 1520 + 1563), stond met hem in contact: hij vermeldt Pieter Lootyns in een lijst als één van de vele personen bij wie hij archieven raadpleegde.

Ook Olivier de Wree (1596-1652), een iets jongere leeftijd- en stadsgenoot maakte gebruik van zijn opzoekingen voor de redactie van zijn in 1642 in druk verschenen werk over de genealogie van de graven van Vlaanderen. In de marges van zijn boek werden immers ook verwijzingen (bronvermeldingen) bijgedrukt zoals: *Es arch. du S[ieur]. Lootins / Arch. du S. Lootins à Bruge / Arch. D. Petri Lotyns*.⁴⁴

Pieter [IV] Lootyns stelde ook zelf een aantal handschriften samen, zoals een handschrift over de Oostenrijkse prins en Habsburgers: *Traité et recueil des actes des princes d'Autriche et des comtes de Habsbourg; avec leurs généalogies dès 440 ans avant la naissance de N.S.*⁴⁵, beëindigd op 15 juni 1616, dat hij opdroeg aan de landvoogden Albrecht en Isabella. Op 20 maart 1621 beëindigde Pieter Lootyns nog een ander handschrift: *Sur l'Etat et comportement d'un roy ou prince, envers ses sujets*.⁴⁶

⁴⁰ Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 75 H 33, Film 17/58.

⁴¹ Wenen, Österreichische Nationalbibliothek, Sammlungen Handschriften, Autografen und Nachlässe, Ms. Ser. n. 3308.

⁴² Beloeil, kasteel de Ligne, bibliotheek.

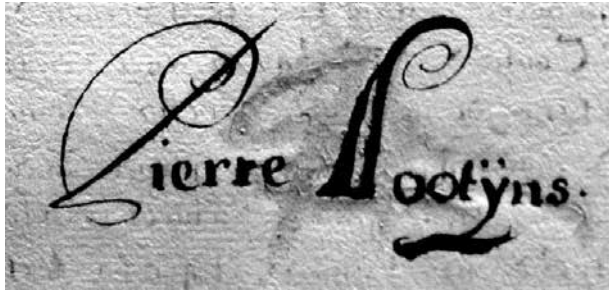
⁴³ KBR, Handschriften, nr. 16.788 (6189).

⁴⁴ OLIVER DE WREE, *La généalogie des comtes de Flandre depuis Baudouin bras de fer jusques à Philippe IV roy d'Espagne ...*, Brugge, 1642, 3 dln., bv. 3de deel, pp. 153, 306, 312, 313, 315, 317, 318 en 350.

⁴⁵ ARA, handschriftenverzameling, nr. 952/2.

⁴⁶ ARA, handschriftenverzameling, nr. 18.714. In de inleiding verwijst hij overigens naar zijn werk van 1616: f° 3: *C'est pourquoi (Messeigneurs) aiant puis n'aguerres offert aux Archiducz nos princes souverains, certain traicté et recueil des actes des princes d'Autriche, et des contes d'Habsbourg, avec leurs généalogies dez 440 ans, devant la naissance de nostre Sauveur ...*

Elk van deze handschriften zijn zeer verzorgd geschreven in eenzelfde vroeg 17de-eeuws geschrift en waar hij ook toont meerdere schriftvormen te beheersen: enerzijds een nog op gotisch cursief lijkend schrift voor de eigenlijke tekst, anderzijds een reeds humanistisch cursief schrift voor sommige titels. Hieronder zien we zijn ondertekening als auteur, die duidelijk meer geposeerd en minder zwieriger is dan zijn eigenlijke handtekening zoals we die vinden in documenten van 1636 en 1641 (zie hoger). Het is helemaal in overeenstemming met de hoge mate van zorg en beheertheid die hij besteedde aan zijn geschrift in dit handschrift.

Ondertekening van Pieter [III] Lootyns
van zijn handschrift van 1621
KBR, Hs, nr. 18.174 f° 3v

In het eerstgenoemde handschrift noemt hij zich nog expliciet géén genealoog maar stelt hij dat 'hiervoor meer inspanning en ervaring zou nodig geweest zijn dan deze waarover hij beschikt, maar omdat een dergelijk werk meer bestaat uit het zoeken naar feiten en oudheden heeft hij er zich toch aan gewaagd'.⁴⁷ Maar hij was toen nog geen 29 en overleed ook pas 38 jaar later, zodat hij alsnog de nodige inspanning kan gedaan hebben en die ervaring verworven hebben.

Het blijft vooralsnog onduidelijk of de grote verzameling genealogieën die door een Pieter Lootyns werden verzameld, verder uitgebreid of zelf samengesteld, het werk van Pieter [III] of zijn zoon Pieter [IV] of van beiden zijn. Alleen een inventaris erop bleef bewaard. Deze vermeldt dat het geheel 1.616 grote bladen in-folio omvatte en gebaseerd was op materiaal verzameld door "B.V.S." (wat allicht verwijst naar de al eerder genoemde Bernard Van Der Straeten (+1636)): *Inventaire des surnoms de familles illustres de nom et d'armes, nobles et patrices cogneues en la Flandre flamingante, gallicante et impériale depuis mille ans en ça, tous par preuves authentycq vérifiées dedans mon grand livre par suite d'années et dates vérifiées veus et dressés par B.V.S.*⁴⁸

⁴⁷ Zie de inleiding f° 10: *Preface et introduction au lecteur. Je confesse, lecteur bening, que de ma profession je ne me suis iamais adonné a la practique genealogique, a quoy seroit bien requis plus d'industrie et experience, que ie n'ay, et signament es genealogies des princes, co(m)mme subiect plus tendre et delicat que des particuliers pour la grande differences des qualitez. Neantmoins considerant que semblable matiere consistoit plus en fait et travail de recherche d'antiquites, qu'en grand esprit et subtilité, et me trouvant d'ailleurs pour se et quasi forcé, par je ne scay quelle sympathie et inclination interieure procedante de l'affection naturelle d'un subiect a son prince, je m'y suis resolu ...*

⁴⁸ Zoals beschreven door F. VANDE PUTTE in *Annales*, 1834, die ook schrijft geen idee te hebben waar die verzameling was en of die überhaupt nog bestond.

Biografie van Pieter [IV] Lootyns

Deze zoon van Pieter [III] Lootyns gebruikte een gevierendeeld wapen Lootins/Halewijn⁴⁹ en brak het met een zoom van keel.

Hij werd geboren op 18 januari 1624 om 10,5 uur in de morgen en de volgende dag om 4 uur in de namiddag gedoopt te Brugge St.-Donaas (peter: heer en meester Pieter Reynaert, priester, meter: Anna, dochter van Quinten Cryools, echtgenote van Jan Lootins, broer van de vader). Het was zijn eerste kind geboren in de civiteit van poorter van Brugge.⁵⁰

Op 20 juni 1629 ging hij school lopen en kreeg 's middags de kost bij heer Lieven Oste, priester. Deze was een zoon van meester Joos Oste, ook priester (*sic!*) en kapelaan van Sint Baselis. Dit kostte zijn vader 6 pond groten jaarlijks. Maar al drie maanden later, op 13 september stierf Lieven Oste. Hij kwam dan bij een andere priester, Lucas Janssens terecht.

Loopbaan

Hij werd licentiaat in de rechten. Gezien we hem niet vinden in de inschrijvingsregisters van de Universiteit Leuven, heeft hij mogelijk zijn diploma gehaald aan de iets nabijere universiteit van Douai, gesticht in 1562 door Philips II van Spanje en in Spaanse handen tot de verovering van de streek door Lodewijk XIV in 1667.

Misschien is hij de Pieter Lootins fs Pieter, die heel kortstondig, van 9 december 1645 tot 23 maart 1646, enkele maanden klerk van de Brugse Vierschaar was.⁵¹ Maar wellicht koos hij al snel voor het beroep van zelfstandig advocaat.

In de uitgetekende stamboom de Witte die hij in 1651 opstelde en die ook een verdere afstamming in de familie Lootyns weergeeft, vermeldt hij over zichzelf: *licentiaet inde rechten Adt. van raedt der Co(ninklijke) Ma(jesteit) gheord(onneer)t in Vlaen(deren) secretaris van sijne ex(cellenc)e den marquis Sfondrati etc...* Sigismondo Sfondrati, markies van Montafia, was een uit Italië afkomstige Spaanse bevelhebber in Vlaanderen.⁵²

⁴⁹ Zoals getekend door Pieter [IV] Lootins in de stamboom de Witte, deeltak Lootins (zie hoger). Voor een toekomstige echtgenote – in 1651 was hij nog ongehuwd – tekende hij een leeg ovalen schild.

⁵⁰ Persoonlijk handboek van Pieter [III] Lootyns, f° 5v. Hij specificceert nog dat de doop gebeurde door een plaatsvervangend priester in naam van de pastoor die ziek was en ook dat dit kind het vierde was in rechte mannelijke lijn dat de naam Pieter droeg, naast hemzelf als vader, ook nog zijn grootvader en zijn 'oude grootvader'. In de marge staat evenwel geschreven: *Dit kynt ten jaere co(m)men(de) es vrijlaet bij hoirie en(de) poorter gheboren. Liberti tolli n(on) potest.* Iets lager in de marge scheef een andere hand erbij: *Etat(is) sue 38 a(nn)o 1624 en onderaan: d'heer Pieter Lotyns was gheboren binnen Brugghe anno 1586, 18 augusti. Obijt d(omi)n(u)s Petrus Lotyns 17° augusti 1653; R. In P. etatis 67* (wat op de vader slaat).

⁵¹ A. SCHOUTEET, *De klerken van de Vierschaar te Brugge met inventaris van hun protocollen*, Brugge, 1973, p. 109 (geen protocollen van hem zijn bewaard).

⁵² Hij was een achterneef van paus Gregorius XIV. Hij sneuvelde op 10 mei 1652 tijdens het beleg van Gravelingen (Gravelines, N.-Fr.).

In een procesdossier voor de Raad van Vlaanderen⁵³ vinden we tal van stukken door hem geschreven en ondertekend.⁵⁴ Het dossier betreft een geschil tussen twee takken van erfgenamen, omtrent de verkoop in 1664 van een grote partij bomen staande op twee leengoederen in Anzegem (leenhof Dendermonde). Pieter Lootyns vertegenwoordigde hierin de erfgenamen van de moederlijke tak van de erflater tegenover deze van de vaderlijke tak. Voor de verdediging van het eigendomsrecht gaat hij terug tot in 1440 en hij voegt als bewijsstukken (F en G) zelfs twee originele leendenombrementen van 1467 en 1494 toe aan het dossier, waarop in de marge een stamreeks werd geschetst over zeven generaties (families de Cabootere en de Chantraines). In een ander procesdossier blijkt ook dat hij heel wat genealogisch onderzoek gedaan had en 'wel duizend bladzijden' doorploegd had: *de moyenisse sonderlynghe van het opsoucken de bewijsen verificatoire ende maecken genealogie daertoe over deses duser blaederen papier verlegt sijn geweest.*⁵⁵

Handtekening Pieter [IV] Lotjins, ca 1675
RAG, Raad van Vlaanderen, 24.548, 24ste stuk

Hij had volgende loopbaan in de magistratuur van de stad Brugge:

- 17 aug 1653: 10de raad op 12 (Pieter Lootins in vervanging van zijn overleden vader)
- 1 okt 1653: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootins)
- 19 sept 1654: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootins)
- 23 sept 1655: hoofdman St.-Jans zestendeel (Pieter Lootins)
(eind 1656 werd de wet niet vervangen en bleef hij op post)
- 28 sept 1657: 4de raad op 12 (Pieter Lootins, lic. rechten)
- 25 nov 1658: 11de schepen op 12 (Pieter Lootins, lic. rechten)
(eind 1659 werd de wet niet vervangen en bleef hij dus op post)
- 30 dec 1661: hoofdman van het St.-Janszestendeel
(in opvolging van Jan de Witte na diens overlijden een dag eerder)
- 28 nov 1662: 4de raad op 12 (Pieter Lootins, lic. rechten)
(eind 1663 werd de wet niet vervangen en bleef hij dus op post)
- 9 okt 1664: 4de raad op 12 (Pieter Lootins, lic. rechten)

⁵³ RAG, Raad van Vlaanderen, nrs. 24.548 (1665-1675), 29.270 (sept 1675), 23.193 (1671-1683).

⁵⁴ In zijn handtekening vinden we drie vormen: met twee krullenbollen rechts van zijn naam (zie voorbeeld), met één enkele krullenbol (ter hoogte van de naam) of zonder krullenbollen, maar dan gevolgd door Ad.^t (*advocaet*).

⁵⁵ RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 29.189. Daar vinden we wel nog een totaal andere handtekening uit 1680 van een Fr (?) Lootens, klerk van de griffier van het prinselijke leenhof Burg van Brugge. Deze legde een verklaring af over de juistheid van gegevens vermeld in het procesdossier.

4 sept 1665: 6de raad op 12 (Pieter Lootins)
 (eind 1666 werd de wet niet vervangen en bleef hij dus op post)
 2 sept 1675: 3de raad op 12 (Pieter Lootins, lic. rechten)
 8 nov 1676: 2de raad op 12 (Pieter Lootyns, lic. rechten)
 28 sept 1682: 7de raad op 12 (Pieter Lootyns)

Op 17 september 1675 werd hij *dheer ende meester Pieter Lootins licentiaet tot Brugghe* genoemd, hij was toen inderdaad als Brugse raadslid "heer" en als licentiaat in de rechten "meester".⁵⁶

Het handboek van zijn vader kwam allicht bij hem terecht, we vinden er immers op de allerlaatste bladzijde, geschreven in een ander geschrift dan dit zijn vader en herkenbaar als zijn eigen geschrift, een opsomming van zijn bezittingen in 1676.⁵⁷ Daaruit blijkt ook dat hij eigenaar (en allicht bewoner) was van het ouderlijk huis *de Candelaere*:

Goedynghen van d'heere P(iete)r Lotyns 1676.

<i>leenrente 19 Lb 5 sch p.j. cap(itael):</i>	36 - 0 - 0
<i>hofstede in Stalhille</i>	1050 - 0 - 0
<i>leen Ramscapelle</i>	300 - 0 - 0
<i>leen Stalhille 5 ghem(eten)</i>	200 - 0 - 0
<i>12 ghemeten Rams(kapelle)</i>	310
<i>landen, leenen, hofst(ed)e in Houtaveve</i>	1116 - 0 - 0
<i>Xj lijnen 30 r(oeden) Stalhille</i>	126 - 0 - 0
<i>huys de Candelaere boven de lasten</i>	700 - 0 - 0
<i>platse van lande dae(r)neffens met huijs daerneffens</i>	890 - 0 - 0
<i>rente op huysen en(de) landen</i>	300 - 0 - 0
<i>rente op de imposten</i>	511 - 0 - 0
<i>rente op de Stat van Brugghe</i>	430 - 0 - 0
<i>inschulden en(de) pachten, meublen, cleeding. int...</i>	260 - 0 - 0
<i>schoonen landen in Audenburch</i>	230 - 0 - 0
<i>losrente tuijnplatse</i>	1000 - 0 - 0
<i>de baete compt ontrent de</i>	6000 - 0 - 0
<i>incompste boven de lasten</i>	200 Lb gr.
<i>leen Wenduine 13 ghem(eten)</i>	200 Lb gr

We vinden in de 1640-er jaren – toen hij de meerderjarige leeftijd bereikt had – of later geen huwelijk van een Pieter Lootyns in de stad Brugge, ook niet buiten de stad, en evenmin vinden we sporen van kinderen.⁵⁸ Hij overleed en werd begraven in de kerk te Brugge, O.L.Vrouw, 1ste portie op 3 april 1701.

⁵⁶ RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 29.270: *dheer ende meester Pieter Lootins licentiaet tot Brugghe die compareert ter Greffie vanden Raede in Vlaenderen ... 17 September 1675* (aanstelling van een procureur ad lites).

⁵⁷ We vinden er nog aantekeningen in tot in het jaar 1697 (f° 7 en 7v), dit is vier jaar voor zijn overlijden. Op dat ogenblik waren al zijn broers al overleden: Robert in 1678, Guillelmus in Spanje in 1654, Paul in 1660 en Frans in 1662 terwijl Martinus reeds in 1644 spoorloos was verdwenen.

⁵⁸ Niet in de Database akten West-Vlaanderen (<http://www.vrijwilligersrab.be>) onder de namen Loot(i)ely(n) s) of Lot(i)ely(n) s) ...

Genealoog

Naast zijn beroep van advocaat, was hij ook genealoog.⁵⁹ Hierbij zal hij wel dankbaar gebruik gemaakt hebben van de bibliotheek en verzameling handschriften van zijn vader.

Het geheel van zijn oeuvre lijkt evenwel hetzij verloren⁶⁰ hetzij (verspreid?) op onbekende plaatsen. Maar we vinden toch nog enkele sporen van zijn genealogische activiteit terug:

In 1651, op 27-jarige leeftijd tekende hij op een reeks aaneengekleefde grote en kleine bladeren (samen ca. 70 x 280 cm) een genealogie DE WITTE uit, met verdere afstamming in andere families waaronder ook zijn eigen familie. Rechts lezen we de 'titel': *Dit is de genealogie van het oudt edel geslachte de Witte die alsoo vervolght is naer d'oude genealogie ende bewijsen welcke familie de Witte de descendanten en(de) alle branchen 't eene maelt niet vervolght en sijn, aldus ghemaikt door Pieter Lootyns licentiaet inde rechten, mij 't oorconde desen 21 meye 1651.* [getekend] P. Lotijns. Zijn handtekening is er volledig identiek als deze uit het processtuk van 1675 hierboven afgebeeld.⁶¹ De stamboom werd gecertificeerd door twee andere oudheidkundigen en genealogen: jonker Jan van Lokeren, heer van Marke en heer Pieter van Deventer, heer van 's Baesdopp.⁶²

Op 5 januari 1663 leverde hij een attestatie van afstamming voor een zekere Jan van der Leepe.⁶³ De attestatie werd op 18 januari daaropvolgend gebruikt in een dossier te Brussel voor de wapenkoningen en herauten van de Zuidelijke Nederlanden. Er was een genealogie van der Leepe bijgevoegd (opgesteld door Pieter Lootins?). Daarin noemde hij zich 'jonker en heer van Duvenede'. Duvenede is een niet meer bestaande plaats nabij Yerseke (Nederland, provincie Zeeland) aan de Oosterschelde in het noordwesten van het gebied dat nu het *Verdronken Land van Zuidbeveland* is.⁶⁴

⁵⁹ FERDINAND VANDE PUTTE schijnt zich in zijn bijdrage 'Pierre et Louis Lootyns' uit 1843 weinig vragen te stellen of een Pieter Lootins die hij citeert als raadslid van Brugge in 1659 wel kan verzoend worden met de schrijver van een groot genealogisch werk over de Habsburgers dat al afgewerkt was in 1616, dit is 43 jaar eerder. A priori niet uit te sluiten, maar als dit werk echt het oeuvre van een 25-jarige was, dan zou die omstreeks 1590 of eerder geboren moeten zijn en diens vader dan uiteraard nog minstens 20 of meer jaren eerder (1570 of eerder). Maar VANDE PUTTE schrijft over diens vader: *overleden in 1670*, wat zou impliceren dat die vader dan 100 of nog veel meer jaren oud geworden was ...

⁶⁰ Volgens A. DE SCHIETERE DE LOPHEM, *Iconographie Brugeoise*, p. 342.

⁶¹ *Bibl. Univ. Gent*, afd. handschriften, G.014004: P. LOTYNS, stamboom de Witte.

⁶² *Wij Joan(nes) vande Walle ende Jan de Graet beede notaresen publycq gheadmitteert bij mijne heeren van Rade in Vlaenderen etc.. Doen condt ende kennelick dat voor ons sijn ghecommen in persooene jo.r Jan van Lokeren, heere van Marcke ende dheer Pieter van Deventer heere van 's Baesdopp beede antiquarij en(de) genealogisten, de welcke ghesien ende ghevisiteert hebbende dese genealogie van de Witte, hebben deselve verclaerst waerachtich te wesen, ende de selve te certifieren ende confirmeren daert van noode soude moghen wesen, ghevende reden van wetenschap ende scientie van 't selve alsoo bevonden t' hebben ... oude genealogien documenten, briefven ende deuchdelicke bewijsen, in kercken der waarheijt, soo hebben de voorn(oemde) heeren comparanten, dese nevens ons not(arij) sen onderteecent ende ghecachettert met hunne wapenen op den 2den junij 1651.* [getekend] J. van Lokeren, P. van Deventer 's Baesdopp, J. van de Walle not[arij]s, Jan de Graedt not[arij]s publ[yck] 1651.

⁶³ J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, II, p. 80. In deze attestatie noemde hij zich 'jonker en heer van Duvenede, licentiaat in de rechten, raad en schepen van de stad Brugge'. Voor een andere dergelijke akte voor de familie van de Walle wordt hij in dezelfde functies vermeld op 19 november 1663: J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, Supplement, p. 366 en (meer in detail) F. VAN DYCKE, *Recueil héraldique avec des notices généalogiques et historiques sur un grand nombre de familles nobles et patriciennes de la ville et du franconat de Bruges*, Brugge, C. De Moor, 1851, pp. 496-497.

⁶⁴ Zie bijvoorbeeld de kaart van de ambachten in Zeeland rond 1500 in: A. VAN STEENSEL, *Edelen in Zeeland*, Hilversum, 2010.

Een andere persoon waarvoor hij een genealogie samenstelde, was Pedro Coene, zoon van Adriaan. Zijn collega-genealoog en stadsgenoot Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685)⁶⁵ bewak er een kopie van die hij in 1664 aan zijn verzamelingen toevoegde, maar hij schreef er bovenaan een vernietigend oordeel over: *nota mons(ieu)r Lootins a Bruges at fabricque et inventé cette généalogie pour s(ieu)r Pedro Coene filz de Adrien, mais le tout sont de fiction, le s(ieu)r de Launay a Bruxelles⁶⁶ at dressé une autre, mais aussy pleine de fiction et n'y estant rien de veritable. 1664.*

We vinden hem ook nog terug in een adeldossier opgesteld in het Spaans voor een Felix Bartholomé van Postel, inwoner van San Lucar de Barrameda (een havenstad nabij Cádiz en Sevilla in Zuid-Spanje, Andalusië).⁶⁷ Hij trad er op 12 september 1696 in op als getuige en werd vernoemd als 'licentiaat [in de rechten], ridder en heer van Nieuwerkerke, oudste schepen en eerste raadslid van het magistrat van de stad Brugge en gezworene van de kamer van leenmannen van het Prinselijk [leenhof] van de Burg van Brugge'.⁶⁸ Hij noemde zich 73 jaar oud en geen verwant, vriend of vijand van de aanvrager.⁶⁹ Op f° 7 vinden we ook zijn handtekening.⁷⁰

Zijn leeftijd van 73 jaar in 1697 klopt perfect met zijn geboorte in 1624, maar zijn loopbaan in het stadsbestuur was toen al wel 15 jaar voorbij. Vreemd is dat hij zich hier 'ridder en heer van Nieuwerkerke' noemt: dit lijkt uit de lucht gegrepen...⁷¹

⁶⁵ C. DESHAINES, La vie et l'oeuvre de Jean Bellegambe, in: *Mémoires de la Société des sciences, de l'agriculture et des arts de Lille*, 4e série, T. XVII (1892), p. 63 (op basis van inlichtingen verstrekt door de Brugse stadsarchivaris L. Gilliodts-Van Severen, die toen in bezit van de verzameling genealogieën van J.-A. Kerchof): Kerchof had van Lootins een genealogisch fragment betreffende een familie Coene overgenomen in zijn eigen *Recueil généalogique*. Over Jacobus Antonius Kerchof, zie: P. DONCHE, De Brugse genealoog Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685) en zijn familie, (deel 1) - Biografie, in: *Vlaamse Stam*, jrg. 50, nr. 1 (2014), pp. 27-40. Overigens vinden we in Kerchofs verzameling genealogieën (in SBB sinds 3 okt 2014) in het dossier Bultynck nog een ander stuk van de hand van Pieter Lootyns: een schema dat verwantschappen toont tussen de families de Mil, la Torre en Bultynck, met onderaan: *ick ondersch(reven) P. Lootyns licentiaet inde rechten, oudt schepen, eersten hooftma(n) e(nde) raedt der stede van Brugghe, verclaerse e(ende) attestere dat den bovenstaende(n) boom van(de) Mil, la Torre, Bultynck etc. sijn teenemael waerachtich. Mij 't oorconde, 5 decemb(er) 1667 [getekend] P. Lootyns.*

⁶⁶ Een van de broers Pierre (+1694) of Jean de Launay (+ 1687), de welbekende vervalsers. Over hem zie onder andere D. DELGRANGE, *Impostures héraldiques au XVIIIème siècle. Les frères Pierre et Jean de Launay "pseudo barons de Launay". Généalogistes, héraldistes, faussaires, s.l., s.d.* [Wasquehal, 2013].

⁶⁷ KBR, Hs, Fonds Goethals, nr. 1210: *Libro de pruebas de la noble descendencia y filiacion del señor don Felix Bartolome van Postel Massue y Blanco, Naturel de la Ciudad de San Lucar de Barrameda, en España. Hecho A su pedimiento en la Ciudad de Brujas, En el Condado de Flandes. Año M.DC.XCVII*. Zie hierover ook: R. VAN BELLE, Het bewijs van adel van Felix Bartolomé van Postel. Een onvermoede (kunst)historische bron voor het 17de-eeuwse Brugge, in: *Handel. Gen. Gesch.* (2007), p. 49-86, de leeftijd van *don Pedro Lootins* daar vermeld, 63 moet 73 zijn.

⁶⁸ F° 5r: *El Licenciado Don Pedro Lootins cavallero senior de Nieuwerkerke et mas anciano esclauin y primer consero del magistrado de essa ciudad de Brujas y jurado de la camera de fueodos del principe del Burgo de Brujas y genealogista siendo*

⁶⁹ F° 6: *a la septima pregunta diso que es de edad de setenta y tres años y que no es pariente amigo ni enemigo del d(omin)ho cap(ita)n. Don Felix Bartolome van Postel Massue y Blanco.*

⁷⁰ Geheel gelijkaardig als in het afgedrukte voorbeeld en ook in de spelling *P. Lotyns* (in het document zelf wordt zijn familienaam *Lootins* gespeld) en met twee krullenbollen boven elkaar rechts van de naam.

⁷¹ Een Pieter Lootins vinden we niet in de lijst van geridderden uit de Spaanse en Oostenrijkse tijd in P. JANSSENS, *De evolutie van de Belgische adel sinds de late Middeleeuwen*, Brussel, 1998. Waarnaar *Nieuwerkerke* mag verwijzen is ons een raadsel ...